

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 121  
van **GRIET COPPÉ**  
datum: 14 november 2017

---

aan **JO VANDEURZEN**  
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

---

*Cultuursensitieve mantelzorg - Initiatieven*

Mantelzorg behoort niet louter tot het erfgoed binnen de Vlaamse welzijnssector. Ook vele andere culturen zijn evengoed bekommerd met informele zorgvragen en engageren zich ook voor deze zorgvragen. Mensen met een migratieachtergrond zijn net zoals Vlamingen bezig met mantelzorg. Hun problemen zijn vaak gelijkaardig, al vormen mantelzorgers met een migratieachtergrond een meer kwetsbare groep. Dat heeft onder andere te maken met:

- Taalbarrières. Zorgvragen zijn altijd een delicaat item en vragen veel taalkennis, soms ook basisedische kennis. Dat is dikwijls niet vanzelfsprekend bij oudere mensen, zeker vrouwen, met een migratieachtergrond. Kinderen laten tolken kan soms emotionele barrières creëren of zelfs een foutieve vertaling veroorzaken.
- Informatiekanalen die niet bereikt worden door mensen en dus ook door mantelzorgers met migratieachtergrond. Andere culturen hebben niet zoals ons een leescultuur. Strips, animatiefilms, YouTube, en posters in diverse talen bereiken hen veel meer.
- Een cultuuretnische barrière door onze 'witte' eerstelijnszorg. De kennis van culturen en de cultuurdiversiteit in het personeelsbestand is belangrijk in dat opzicht.

De minister ontwikkelde in juni 2016 een ambitieus mantelzorgplan met de aankondiging van een Vlaams Expertisepunt Mantelzorg. Ook in dat plan wordt aandacht gegeven aan cultuursensitieve mantelzorg, net zoals in de recente beleidsbrief (oktober 2017).

1. Hoe engageert de minister zich voor de aanwezigheid, toegankelijkheid en betaalbaarheid van tolken in het kader van mantelzorgvragen in de eerstelijnszorg?
2. Welke initiatieven neemt de minister om diverse preventiecampagnes ook voor mensen met een migratieachtergrond zichtbaar te maken? Welke locaties? Welk communicatieplatform? Welke entrees?
3. Kan de minister aangeven hoeveel mensen met een migratieachtergrond op heden tewerkgesteld zijn in:
  - a) gezinszorg;
  - b) thuisverpleegkunde;
  - c) dagverzorgingscentra;
  - d) woonzorgcentra?

Kan de minister ook verduidelijken wat de migratieachtergrond is van deze personeelsleden en wat hun classificatiefunctie is?

**ANTWOORD**

op vraag nr. 121 van 14 november 2017

van **GRIET COPPÉ**

---

1. Vanuit het Agentschap Integratie en Inburgering bestaat de mogelijkheid om in volgende sectoren sociaal tolken in te zetten:
  - openbare dienstverlening: OCMW, stedelijke dienst, ...
  - tewerkstelling: VDAB, RVA, ...
  - gezondheidszorg: ziekenhuis, revalidatiecentrum ...
  - geestelijke gezondheidszorg: Centrum Geestelijke Gezondheidszorg, psychiatrisch ziekenhuis, ...
  - onderwijs: school, CLB, ...
  - gezin & maatschappelijk welzijn: CAW, Kind & Gezin, bijzondere jeugdbijstand, samenlevingsopbouw, ...
  - sociale huisvesting: sociaal verhuurkantoor, sociaal huisvestingsmaatschappij, ...
  - integratie & inburgering
  - opvang asielzoekers: asielcentrum Fedasil, asielcentrum Rode Kruis, ...
  - juridische sector: strafinstelling, justitiehuis, ... (Niet: gerechtstolken)
  - preventie & veiligheid: politie, ...
  - sociaal-culturele sector: zelforganisatie, volksontwikkeling, ...

De sociaal tolkopdracht kan telefonisch of ter plaatse gebeuren. Een telefonische tolkopdracht kan voor het hele Vlaamse Gewest. Een tolk ter plaatse is beperkt.

Op de website van het agentschap is hierover alle informatie te vinden:  
<http://www.agii.be/thema/sociaal-tolken-en-vertalen>

Gezien de inbedding in het agentschap Integratie en Inburgering is dit onderwerp niet alsdusdanig opgenomen in de hervorming van de eerstelijnszorg. Uiteraard is de toegankelijkheid van de eerstelijnszorg een noodzakelijke voorwaarde voor een kwaliteitsvolle eerstelijnszorg. Bij het project kwaliteit in de eerste lijn kan de culturele toegankelijkheid aan bod komen. Het agentschap Integratie en Inburgering vormt dan een belangrijke betrokken partij.

Momenteel loopt er een project van de vzw Eva (project "Innovatief wijkzorgmodel op maat van een kwetsbare buurt"), waarbij er cultuursensitieve ambassadeurs ingezet worden in een aantal thuiszorgvoorzieningen (twee diensten gezinszorg en aanvullende thuiszorg, een lokaal dienstencentrum en een dienst voor oppashulp). De bedoeling is dat deze cultuursensitieve ambassadeurs, die mantelzorgervaring hebben en gerekruteerd worden uit de superdiverse Brabantwijk in Schaarbeek, de brug vormen en gezien kunnen worden als "tolk" tussen de ouderen en zijn mantelzorger uit die Brabantwijk en de thuiszorgdiensten die in Brussel werkzaam zijn. Deze ambassadeurs zoeken mee, vanuit hun eigen ervaring en vanuit een gevoeligheid van maatgerichte zorg, naar wat goede zorg en ondersteuning kan zijn voor deze ouderen en zijn mantelzorger.

2. Er worden verschillende initiatieven ontwikkeld om mensen met een migratie-achtergrond te bereiken met preventiecampagnes.

Vooreerst is het zo dat alle partnerorganisaties in het kader van het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid bijzondere aandacht moeten hebben voor personen

met een verhoogd gezondheidsrisico en kansengroepen. We weten immers dat deze groepen, waaronder mensen met een migratieachtergrond, doorgaans kleinere kansen hebben op een goede gezondheid in vergelijking met mensen met een hoge socio-economische status. Om deze socio-economische gezondheidsverschillen aan te pakken worden initiatieven ontplooid volgens het principe van het proportioneel universalisme. Dat houdt in dat we een algemeen beschikbaar aanbod voor iedereen voorzien, maar dat daarbij sterker ingezet wordt op specifieke doelgroepen, zoals bv. mensen met een migratieachtergrond. Op die manier streven we naar een grotere gezondheidswinst voor wie meer risico loopt op een slechtere gezondheid.

Een paar voorbeelden van specifieke acties naar mensen met een migratieachtergrond zijn:

- Zanzu.be: een website in 14 talen en veel visuele items om te informeren over seksualiteit en seksuele gezondheid. (initiatief van partnerorganisatie Sensoa)
- Mammobox: een methodiek om vrouwen met migratieachtergrond te informeren over het bevolkingsonderzoek naar borstkanker. (initiatief van partnerorganisatie Centrum voor Kankeropsporing)
- Kleurrijk Gezond: Kleurrijk Gezond wil mensen met een migratieachtergrond op een laagdrempelige manier motiveren om gezond te eten en voldoende te bewegen. Met aandacht voor hun culturele achtergrond. (initiatief van partnerorganisatie Vlaams Instituut Gezond Leven)

Tenslotte is het ook zo dat het Agentschap Zorg en Gezondheid samenwerkt met het Agentschap Integratie en Inburgering om het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid beter bereikbaar te maken voor inburgeraars, onder andere door aandacht te schenken aan preventieve thema's binnen de inburgeringstrajecten, methodieken te toetsen op hun cultuursensitiviteit of door het sociaal tolken te bevorderen binnen het preventieve gezondheidsbeleid.

3. Er zijn geen nationaliteitsgegevens beschikbaar over de personeelsleden die werken bij een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. Ook de gevraagde gegevens over het aantal tewerkgestelde personen met een migratieachtergrond in de diensten voor thuisverpleging, de dagverzorgingscentra en de woonzorgcentra zijn niet beschikbaar.

Het is dus niet mogelijk om een antwoord te geven op de vraag hoeveel mensen met een migratieachtergrond tewerkgesteld zijn bij die diensten.